

Global Business Gateway

Economische Agenda Metropoolregio Amsterdam 2010-2014

Platform Regionaal Economische Structuur (PRES) Metropool Regio Amsterdam
Amsterdam, december 2009

Colofon:

Het Platform Regionaal Economische Structuur Metropoolregio Amsterdam (PRES) is een informeel overleg van de portefeuillehouders EZ van de gemeenten Almere, Amsterdam, Haarlem, Haarlemmermeer, Hilversum, Zaanstad, de Stadsregio Amsterdam, de provincies Flevoland en Noord-Holland en de voorzitter van de Kamer van Koophandel Amsterdam.

De Economische Agenda 2010-2014 is opgesteld door het Coördinatie Bureau PRES met ondersteuning van Buck Consultants International.

Vormgeving: Vormplan Design bv bno, Amsterdam

Postadres PRES: Postbus 626, 1000 AP Amsterdam

mail: m.bekker@stadsregioamsterdam.nl

Inhoud

Samenvatting	4
1. Economische ambities Metropoolregio Amsterdam	6
1.1 Uitgangssituatie 2009	6
1.2 Huidige concurrentiepositie Metropoolregio Amsterdam	8
1.3 Ambities en doelstelling	10
1.4 Noodzaak van regionale economische agenda	12
2. Economische agenda Metropoolregio Amsterdam 2010-2014	13
2.1 Inleiding	13
2.2 Financiële en zakelijke diensten	14
2.3 ICT	16
2.4 Creatieve industrie	19
2.5 Handel en logistiek	21
2.6 Lifesciences	24
2.7 Food	27
2.8 Flowers	29
2.9 Internationaal toerisme en congressen	32
2.10 Generieke actielijnen	35
3. Uitvoering Economische Agenda	37

Samenvatting

Metropoolregio Amsterdam: Global Business Gateway ...

- Al eeuwen is de welvaart van de regio Amsterdam verbonden aan haar positie als internationaal zaken- en handelscentrum. Hoewel de Metropoolregio Amsterdam (MRA) met ruim 2 miljoen inwoners klein is vergeleken met andere wereldsteden, heeft ze een goede naam en reputatie. Dit heeft de regio te danken aan haar ligging in West-Europa, de logistieke knooppuntfunctie (hubfunctie Schiphol, haven, AMSIX), de diversiteit van economische functies, de goede internationale dienstverlening, de aanwezigheid van groeisectoren, de rijke cultuurhistorie, de groenblauwe omgeving en de open cultuur.
- In benchmarks van de concurrentiekracht van Europese stedelijke regio's neemt de MRA een subtoppositie in, na de grote metropolen Londen en Parijs en vergelijkbaar met enkele andere 'kleinere' regio's.
- Internationale studies geven aan dat van de 15-20 grootstedelijke regio's in Europa die wereldwijd concurreren om internationale bedrijven, kenniswerkers en toeristen er op termijn slechts 5-6 overblijven die een mondiale speler worden, terwijl de rest vooral een regionale functie vervult. Alleen de grootstedelijke regio's met de veelzijdige kracht van een:
  - excellente internationale knooppuntfunctie,
  - brede economische basis,
  - sterke kennisinfrastructuur en creativiteit,
  - goede fysieke, ICT- en sociale connectiviteit,
  - rijke cultuurhistorie en aantrekkelijke omgeving,
  - en een cultuur van openheid en dynamiek
 winnen de internationale concurrentieslag.
- De Metropoolregio Amsterdam heeft de ambitie om tot deze selecte groep van Europese Global Business Gateways te behoren en aldus de economische motorfunctie voor Nederland te blijven vervullen. Daartoe zal de regionale economie kwantitatief en kwalitatief moeten groeien.
- De huidige financiële en economische crisis bevestigt de wereldwijde verwevenheid van fysieke, financiële, kennis- en toerismemarkten. Het internationale speelveld verandert ingrijpend, maar dit betekent niet het einde van de globalisering. Internationale bedrijven, kenniswerkers en toeristen zullen wereldwijd actief blijven en MRA wil daar een knooppunt voor zijn. De crisis vergt actie op korte termijn, die tevens als vliegwiel kan worden gebruikt om de Metropoolregio goed voor te laten sorteren op de lange termijn.
- De opgave is de 'magic mix' van veelzijdige economische structuur, arbeidspotentieel, kennis en creativiteit, vestigingsklimaat en cultuurhistorie/omgeving beter zichtbaar te maken naar relevante doelgroepen en verder te versterken, zowel in de breedte als in de diepte. Dit kan alleen door een gezamenlijke inspanning van bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden in de hele regio, omdat slechts op het schaalniveau van de Metropoolregio voldoende massa, diversiteit, interactie en excellentie kan worden gecreëerd voor een toekomstbestendige, duurzame economische ontwikkeling.

... via een gezamenlijke Economische Agenda

- Om in de top van Europese Global Business Gateways te blijven meedraaien is – zeker in deze tijden van crisis – een extra gezamenlijke inzet nodig. Daarbij wil de regio af van een projectmatige aanpak ('projectenmachine') en toe naar een programmatisch investeringsprogramma voor de langere termijn.

- Met erkenning van de kracht van de diverse economische structuur van de Metropoolregio wil de regio in haar Economische Agenda prioriteit geven aan het stimuleren van acht krachtige economische clusters, die vooral de internationale concurrentiekracht bepalen en groeikansen bieden:
  - financiële en zakelijke dienstverlening
  - ICT
  - creatieve industrie
  - logistiek en handel
  - lifesciences
  - flowers
  - food
  - internationaal toerisme en congressen

- In de agenda ligt de nadruk op de volgende vijf stimulerings thema's:
  - kennis en innovatie (inclusief duurzaamheid) als economische motor
  - actief voorsorteren op de arbeidsmarkt van de toekomst
  - versterking van promotie, acquisitie en exportbevordering
  - garanderen van voldoende ruimte en een goede bereikbaarheid
  - 'good governance': slagkracht en efficiency in regie en uitvoering

Het internationale speelveld verandert ingrijpend, maar dit betekent niet het einde van de globalisering. Internationale bedrijven, kenniswerkers en toeristen zullen wereldwijd actief blijven en MRA wil daar een knooppunt voor zijn.

- De ambitie om de Metropoolregio verder als economisch knooppunt van de wereld te ontwikkelen en haar economische motorfunctie voor Nederland te versterken, vergt niet alleen inspanningen vanuit economische hoek, maar ook het scheppen van hoogwaardige ruimtelijke randvoorwaarden, door een goede (multimodale) bereikbaarheid, een kwantitatief en kwalitatief adequaat aanbod van werklocaties, gevarieerde woonmilieus, aantrekkelijke groen/blauwontwikkeling en verbetering van milieukwaliteit en duurzaamheid als concurrentie-kans.
- Naast versterking van de regie onder leiding van het Bestuurlijk Overleg PRES is verhoging van de slagkracht nodig door verdergaande samenwerking en stroomlijning van de uitvoeringscapaciteit van provincies, gemeenten, kennisinstellingen, intermediairs en uitvoeringsorganisaties. Bovendien is een bundeling van middelen van marktpartijen, regionale overheden en kennisinstellingen wenselijk, gericht op meer synergie en een grotere hefboomwerking.
- Versterking van de nationale motorfunctie van de Metropoolregio kan niet alleen op regionale brandstof, maar vergt ook meeduwende van het Rijk. Dat kan door programmatische ondersteuning van kennis en innovatie, arbeidsmarkt- en onderwijsinitiatieven en het faciliteren van de benodigde ruimtelijke randvoorwaarden.

1 Economische ambities Metropoolregio Amsterdam

1.1 Uitgangssituatie 2009

Al eeuwen is de welvaart in de regio Amsterdam gebaseerd op de knooppuntfunctie in het mondiale zaken- en handelsverkeer. De regio is een schakelpunt tussen wereldwijde handelsblokken en een spin in het web van goederenstromen, mensen, informatie en ideeën, ofwel een Global Business Gateway. Deze positie dankt de regio niet aan haar omvang. Met circa 2 miljoen inwoners is de Metropoolregio Amsterdam (MRA) een 'kleintje' onder de 'global cities', maar wel één met een grote naam en reputatie. Dat de regio tot de wereldsteden wordt gerekend is te danken aan de combinatie van een internationaal handels- en financieel centrum met een sterke creatieve sector en een breed spectrum aan andere sectoren. Via een internationale luchthaven (hub), moderne zeehavens en één van de grootste internetknooppunten ter wereld (AMSIX) is de regio fysiek en virtueel uitstekend verbonden met de rest van de wereld. Amsterdam heeft een traditie van openheid en een gewaardeerde historie wat betreft kunst en design. Samen met de unieke groenblauwe omgeving, de verscheidenheid aan woonmilieus en de gedifferentieerde bevolking maakt dit de Metropoolregio Amsterdam tot een zeer aantrekkelijke vestigingsplaats.

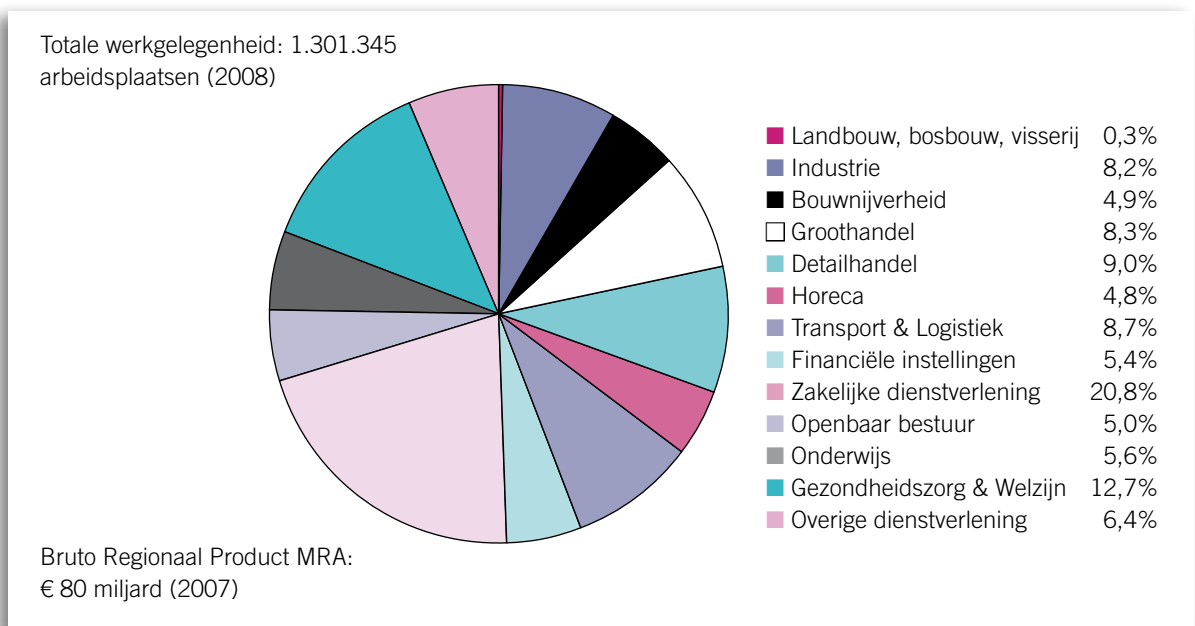
Figuur 1.1 Metropoolregio Amsterdam

Metropolen hebben over het algemeen een hoger Bruto Regionaal Product per hoofd van de bevolking en groeien economisch sneller dan het landelijk gemiddelde. Dit komt door een combinatie van schaalvoordelen, specialisatie en innovatie. Binnen Europa staat de economie van de Metropoolregio Amsterdam in de subtop, na grootstedelijke agglomeraties als Londen en Parijs. De charme van deze kleine wereldstad vormt tegelijkertijd een risico: hoe blijft de regio – in een wereld van globalisering en schaalvergroting – aantrekkelijk als vestigingsplaats voor internationale bedrijven, werkenden en bezoekers?

Door het wegvallen van grenzen binnen de Europese Unie, de overdracht van nationale bevoegdheden naar Brussel en beleidsconcurrentie tussen landen gaan traditionele locatiefactoren als markttoegang en regelgeving steeds meer op elkaar lijken. Concurrentie vindt minder plaats op basis van kosten en meer op aanwezigheid van kennis, creativiteit, arbeidspotentieel en connectiviteit. Daarbij vergelijken internationaal opererende bedrijven en kenniswerkers niet zozeer steden als wel regio's, omdat alleen op dat schaalniveau voldoende massa, diversiteit en interactie bestaat. De samenballing van markten voor goederen, arbeid, kennis, bedrijfsruimte en huisvesting geeft draagvlak voor kwaliteit (topvoorzieningen), diversiteit (synergie) en ontwikkelkracht. Alle kernen in de Metropoolregio dragen aan dit draagvlak bij. Daarmee is de Metropoolregio méér dan de som der delen.

Figuur 1.2 Kerncijfers economie Metropoolregio Amsterdam (Amsterdam Metropolitan Area, ofwel MRA)

De **economische kracht** van de Metropoolregio bestaat in essentie uit:

- De veelzijdige economische basis met een relatief sterke aanwezigheid van regieactiviteiten (Europese hoofdkantoren), financiële en zakelijke dienstverlening, ICT/nieuwe media, toerisme en congreswezen maar ook van hoogwaardige handels-, transport- en productieactiviteiten (zowel sierteelt/greenport, kennisintensieve industrie, als handel en internationale distributie).
- Specialisatie in verscheidene groeiclusters zoals creatieve industrie, ICT/nieuwe media en enkele krachtige onderdelen van lifesciences.
- De sterke internationale oriëntatie en kracht van in de regio gevestigde ondernemingen in termen van export, wervingskracht van kenniswerkers en succesvol internationaal zaken doen.
- De belangrijke functie als multimodale 'gateway to Europe' via Schiphol als belangrijke hub in een wereldwijd passagiers- en luchtvrachtnetwerk, de zeehavens (zowel Amsterdam als de nabij gelegen wereldhaven van Rotterdam), weg- en spoorverbindingen en digitaal.

Amsterdam heeft een traditie van openheid en een gewaardeerde historie wat betreft kunst en design. Samen met de unieke groenblauwe omgeving, de verscheidenheid aan woonmilieus en de gedifferentieerde bevolking maakt dit de Metropoolregio Amsterdam tot een zeer aantrekkelijke vestigingsplaats.

- De aanwezigheid en nabijheid van verschillende kennisinstellingen die kennis en opleidingen leveren voor de belangrijkste regionale bedrijvensclusters.
- De ruim aanwezige, goed opgeleide beroepsbevolking met relatief grote talenkennis.
- Het aantrekkelijk leefklimaat voor internationale kenniswerkers.

- De aanzienlijke hoeveelheid beschikbare ruimte voor bedrijfshuisvesting tegen relatief lage kosten.
- De veelzijdige omgeving met complementariteit van voorzieningen zoals cultuurhistorie en moderne stedenbouw en architectuur, een pallet van stedelijke en landelijke leisuremogelijkheden en een diversiteit aan woon- en werkmilieus.
- Amsterdam als internationaal bekende merknaam.

Bedreigingen voor de ontwikkeling van de regionale economie zijn:

- De huidige financiële en economische crisis: ondanks de goede uitgangspositie wordt MRA toch zwaar geraakt vanwege:
  - het hoge aandeel van kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt ('kruitvat' naast 'topstad' door relatief hoge jeugd- en langdurige werkloosheid in een kansrijke omgeving);
  - de stagnatie in (internationale) directe investeringen en de dreigende uittocht van internationale bedrijven;
  - de aantasting van de positie van Amsterdam als financieel centrum;
  - onvoldoende inspanningen om kennisintensieve clusters verder uit te bouwen en innovatieprojecten van de grond te krijgen;
  - de stagnatie in woningbouw, vastgoedproductie en gebiedsontwikkeling;
  - de afnemende mogelijkheden van private partijen om (mee) te investeren in beeldbepalende culturele en sportfaciliteiten en –evenementen;
  - de huidige onzekerheid over de ontwikkelingsruimte van Schiphol en de oriëntatie van AirFrance op Parijs, waarmee het sterke bestemmingsnetwerk van Schiphol kan worden aangetast.
- Ruimte- en milieudruk: hoewel het inwonertal van MRA vergeleken met andere metropolen beperkt is, geldt dit nog sterker voor de oppervlakte waardoor de bevolkingsdichtheid relatief hoog is. Dat gaat gepaard met een hoge milieudruk (o.a. luchtkwaliteit).
- Gebrekkige connecties en congestie: hoewel MRA internationaal goed bereikbaar is, is binnen de regio de scheiding van doorgaand en bestemmingsverkeer slecht geregeld. Het regionale OV-netwerk is onvoldoende ontwikkeld. Het resultaat is onaanvaardbaar hoge congestie op zowel het hoofd- als het onderliggend wegennet.
- Gebrek aan geschoolde arbeidskrachten in speerpuntclusters: ondanks het feit dat 39% van de beroepsbevolking hoog opgeleid is en veel goed opgeleiden van elders worden aangetrokken, sluiten vraag en aanbod op de arbeidsmarkt niet optimaal aan en hebben diverse speerpuntclusters te kampen met hardnekkige vacatures.
- Versnippering van kennisontwikkeling en innovatieparadox: in de Metropoolregio en omgeving vindt de nodige R&D door bedrijven en kennisinstellingen plaats, maar de inspanningen zijn versnipperd over tal van kennisvelden en zelfs binnen een thema is veeleer sprake van concurrentie dan van samenwerking en complementariteit. Bovendien leidt de ontwikkelde kennis vaak niet tot gewenste business en toegevoegde waarde voor de regionale economie.
- Suboptimale regio: de economische potenties van MRA worden niet optimaal benut door inadequate governance structuren, onvoldoende gewicht van economische belangen in beleidsvorming, onvoldoende focus op cruciale randvoorwaarden, uiteenlopende uitvoeringsorganisaties, versnipperde inzet van middelen en weinig krachtige (gezamenlijke) profilering richting Rijk en EU.

1.2 Huidige concurrentiepositie Metropoolregio Amsterdam

De internationale concurrentiepositie van de Metropoolregio staat onder druk. Stedelijke regio's als Barcelona en Boedapest zijn Amsterdam reeds gepasseerd en Frankfurt, Madrid, München en Praag komen dichterbij (zie tabel 1). Barcelona is als stad aantrekkelijk voor internationale kantoren (aantrekkelijk woon/leefklimaat). Boedapest is geklommen vanwege de economische groeiverwachting in Centraal Europa.

Tabel 1.1 Rangorde Europese stedelijke regio's (bron: 2-meting Topstad 2008)

Vestiging nieuwe internationale bedrijven						
Rangorde	Nieuwe vestigingen	Arbeidsplaatsen	Waardering vestigingsklimaat	Economische groeiverwachting	Leefkwaliteit	
1 Londen	1	4	1	6	11	
2 Parijs	5	11	2	14	10	
3 Barcelona	2	2	5	11	13	
4 Boedapest	4	1	16	3	16	
5 Amsterdam	3	12	6	5	5	
6 Madrid	7	3	7	8	14	
7 Frankfurt	11	10	3	15	3-4	
8 München	6	8	9	9	3-4	
9 Praag	10	5	14	2	15	
10 Dublin	8	6	13	4	9	
11 Brussel	12	14	4	10	6	
12 Genève	15	7	11	13	2	
13 Berlijn	9	9	8	16	7	
14 Zürich	13	15	10	12	1	
15 Stockholm	14	13	15	7	8	
16 Warschau	16	16	17	1	17	
17 Milaan	17	17	12	17	12	

Gebruikte bronnen

- 1 Buck Consultants International
- 2 European Cities Monitor Cushman & Wakefield
- 3 European Regional Prospects
- 4 Mercer Quality of Living

In de overall ranking van onderzochte Europese stedelijke regio's staat Amsterdam op de 5e plaats. De kracht van de Metropoolregio is een evenwichtige score op alle indicatoren. De Metropoolregio is in trek als vestigingsplaats van nieuwe buitenlandse bedrijven (hoewel die relatief klein zijn) en scoort redelijk hoog qua economische groeiverwachting, leefkwaliteit en waardering van het vestigingsklimaat.

De regio kan zich echter niet veroorloven om op haar lauweren te rusten. De slechte economische vooruitzichten leiden ertoe dat de internationale investeringen zullen teruglopen en dat de concurrentie tussen stedelijke regio's toeneemt. Extra, gezamenlijke inspanningen zijn nodig om het slechte weer te doorstaan.

1.3 Ambities en doelstelling

Prahalad (2004, 2008) en anderen voorspellen dat van de 15-20 grootstedelijke regio's in Europa die om de gunsten van internationale bedrijven, kenniswerkers en toeristen dingen er op termijn slechts 5-6 overblijven die een mondiale speler worden, terwijl de rest vooral een regionale functie vervuld. Alleen de grootstedelijke regio's met de veelzijdige kracht ('**magic mix**') van:

- een knooppuntfunctie in het mondiale goederen- en financieel verkeer,
- een diverse economische basis (met zowel een sterke, kennisintensieve industrie en handel, zakelijke dienstverlening, als toeristische infrastructuur),
- een sterke kennisinfrastructuur en creativiteit,
- toegang tot een aanzienlijk marktpotentieel,
- integrale connectiviteit (oftewel aandacht hebben voor een goede fysieke, ICT- en sociale connectiviteit),
- een rijke cultuurhistorie en aantrekkelijke omgeving en
- een cultuur van openheid en dynamiek

komen boven drijven als 'stepping stone' binnen wereldwijde zakelijke, kennis- en culturele netwerken.

De Metropoolregio Amsterdam heeft de **ambitie** om tot deze selecte **Global Business Gateways** te (blijven) behoren en aldus een belangrijke motor van de Nederlandse economie te zijn. Deze ambitie bouwt naadloos voort op bestaande ontwikkelingsprogramma's die de afgelopen jaren zowel vanuit de publieke als de private sector voor de regio opgesteld zijn¹, maar legt de lat nog hoger aangezien de omstandigheden snel veranderen. Ons antwoord op de nieuwe uitdaging is het investeren in het winnende regionaal-economisch concept van de 21e eeuw.

Eén van de consequenties van bovengenoemde ambitie is dat de economie van de Metropoolregio blijft groeien in kwantiteit en kwaliteit. Als één van de kleinere Europese stedelijke regio's kan de Metropoolregio Amsterdam het zich niet veroorloven om het schaalnadeel ten opzichte van concurrenten verder te laten oplopen. Hoewel de groei-prognoses minder hoog zijn dan in het verleden, kent de Metropoolregio voorlopig nog een aanzienlijke groei van de beroepsbevolking en werkgelegenheid. Accommodatie van deze extra bedrijvigheid is wenselijk om de potenties van (internationale) sterke clusters optimaal te benutten. Bovendien vereist uitbouw van de Global Business Gateway positie van MRA dat de veelzijdige mix van functies verder wordt versterkt door:

- behoud van de hubfunctie van Schiphol;
- verbetering van de kwaliteit en capaciteit van het havenindustriële complex;
- versterking van de regiefunctie in internationale vers- en andere logistieke ketens;
- uitbouw van de kennisintensieve industrie;
- verdere verhoging van de aantrekkelijkheid voor internationale hoofdkantoren en zakelijke diensten;
- meer verbinding van de creatieve industrie met andere clusters;
- bundeling en versterking van kennisniches;
- opwaardering van de toeristische infrastructuur en marketing.

¹ Waaronder het Ontwikkelingsplan Economie Regio Amsterdam (Opera, 2004), het Aanvalsplan Gaan voor Goud (KvK 2004), het Rijksprogramma Pieken in de Noordvleugel (2006), het Amsterdamse programma Topstad (2006), Global Gateway (KvK Amsterdam, 2009) en de plannen voor Schiphol, de zeehavens, Green-port Aalsmeer en diverse regiogemeenten (waaronder de Economische Visie Almere)

Bovendien zullen de **ruimtelijke randvoorwaarden** moeten worden verbeterd door de economisch bereikbaarheid te vergroten, voldoende en gevarieerde werk- en woonmilieus te bieden voor de zittende of aan te trekken internationale doelgroepen en ruimtelijke expansiemogelijkheden te bieden, onder andere door de economisch rol van Almere te vergroten. Er zullen ook actiever dan nu relaties gelegd moeten worden met andere regio's in de Randstad (Rotterdam, Leiden/Delft, Den Haag) en buiten de Randstad (waaronder Food Valley en Brainport).

De **ambitie** van de Metropoolregio Amsterdam is daarom in ook in de toekomst één van de selecte Global Business Gateways te zijn op basis van:

- Substantieel marktaandeel aan internationaal opererende bedrijvigheid.
- Beschikbaarheid van adequaat arbeidspotentieel, inclusief internationaal toptalent.
- Excellente kennisbasis voor specifieke bedrijfsegmenten met een scala aan mechanismen voor kennisvalorisatie en innovatiestimulering.
- Combinatie van hoogwaardige technologie en creativiteit die doorwerkt in alle sectoren van de economie.
- Wervingskracht voor internationale toeristen en zakelijke reizigers (o.a. via beurzen en congressen).
- Integrale connectiviteit door combinatie van fysieke, digitale en sociale connectiviteit.
- Profilering van de Metropoolregio richting geselecteerde doelgroepen, onder meer op basis van diversiteit (zowel stedelijklandschappelijk als functioneel) en duurzaamheid (waaronder klimaatbestendigheid).

De **concrete doelstelling** is om als Metropoolregio Amsterdam bij de Europese top 5 te blijven horen.

Juist door in te zetten op het concept van de Global Business Gateway, investeren we in ketens van werkgelegenheid.

De Metropoolregio zet daarbij in op **duurzame economische ontwikkeling** gericht op het in balans houden van economische (profit), sociale (people) en ecologische (planet) waarden. Waar het gaat om de relatie tussen economische en ecologische doelen is de uitdaging deze in elkaars verlengde te zien. De inzet op vermindering van de milieubelasting wordt niet zozeer benaderd als concurrentienadeel voor bedrijven maar als economische kans. Een gebied met hoge milieu- en ruimtedruk als de Metropoolregio biedt bij uitstek de mogelijkheid om te functioneren als proeftuin voor nieuwe concepten en toepassingen, die vervolgens (inter)nationaal kunnen worden vermarkt. De relatie tussen economische en sociale ambities zit in de erkenning dat topsport niet zonder breedtesport kan. Juist door in te zetten op het concept van de Global Business Gateway investeren we in ketens van werkgelegenheid. Naast internationale 'topactiviteiten' is er ook behoefte aan vele ondersteunende diensten en activiteiten waarmee werkgelegenheid in het lagere en middensegment van de arbeidsmarkt wordt gecreëerd. Als de internationale bedrijvigheid in de regio goed tot zijn recht komt, heeft dit een multipliereffect naar de rest van de arbeidsmarkt. Sociale uitdagingen van de Metropoolregio zijn zowel inzet op voldoende arbeidsaanbod aan de 'bovenkant' van de arbeidsmarkt en op voldoende kansen aan de 'onderkant', mobilisatie van inactief arbeidspotentieel, investeren in blijvende inzetbaarheid van werkenden gedurende de gehele arbeidscarrière (leven lang leren) en actief inspelen op de economische kansen die etnische diversiteit biedt.

Om binnen de snel veranderende wereld de hoge ambitie van de Metropoolregio te kunnen waarmaken is een krachtige uitvoeringsstrategie nodig met bijbehorende regie, slagvaardige organisatiestructuren, instrumentenmix en middeleninzet.

1.4 Noodzaak Regionale Economische Agenda

De wereldwijde financiële en economische crisis maakt duidelijk dat de wereldwijde fysieke, financiële, kennis-, arbeids- en toerismemarkten sterk verweven zijn. De reacties van (nationale) overheden variëren van het beter proberen te reguleren van deze markten, tijdelijke nationalisatie van sleutelbedrijven in kernsectoren (o.a. banken en automobiellindustrie), Keynesiaans investeren om de diepte van de crisis te beperken, het doorvoeren van ingrijpende stelselwijzigingen die al langer nodig werden geacht, tot pogingen om de eigen economie af te schermen van de buitenwacht (protectionisme).

Eén van de vragen die hierbij cruciaal is, is of het een tijdelijke dip betreft dan wel het begin van een ingrijpende economische structuurverandering ('waterscheiding') waarin bijvoorbeeld het internationale speelveld verbrokkelt tot regionale forten. Trekken ondernemingen, kenniswerkers en toeristen zich terug in hun nationale of regionale bastions of blijven ze mondiale spelers? De voorlopige conclusie is dat de **globalisering onomkeerbaar** is en dat bedrijven naast bediening van hun eigen thuismarkt ook een positie in de grote handelsblokken willen blijven innemen, kenniswerkers internationaal interessante jobs blijven zoeken en toeristen andere culturen willen blijven opsnuiven.

Hét sluitende antwoord op de ingrijpende economische crisis is nog niet bekend (en bestaat waarschijnlijk niet), maar zeker is dat nationale en regionale overheden zowel:

- a. op korte termijn iets aan crisisbeheersing moeten doen, en
- b. hun lange termijn ambities en strategie moet aanscherpen en met nog grotere inzet moeten nastreven.

Bij voorkeur moeten de acties op korte termijn de basisvoorwaarden voor realisatie van de lange termijn ambities versterken, zodat de regio versterkt uit de crisis naar voren komt. Deze aanpak zal moeten bestaan uit de volgende onderdelen:

- Doorgaan met investeringen in versterking van de economische structuur en van de internationale concurrentiekracht van bedrijven in termen van o.a. exportbevordering.
- Meer inzet op investor development (verankeren van zittende internationale bedrijven) naast voortgaande acquisitie om directe investeringen aan te trekken.
- Investeren in inzetbaarheid van beroepsbevolking en talentontwikkeling alsmede in ruimte voor ondernemerschap en innovatie.
- Versterkte profilering van de specifieke, onderscheidende sterkten van MRA richting geselecteerde doelgroepen.
- Vasthouden aan en intensivering van regionale samenwerking.

De gezamenlijke inzet gericht op versterking van de internationale concurrentiepositie van de Metropoolregio wordt uitgewerkt in onderstaande Economische Agenda, die de volgende functies heeft:

1 Intern (binnen de Metropoolregio):

- a. uitwerking en prioritering van de beleidsvoornemens die in tal van plannen staan in een gezamenlijk actieprogramma;
- b. vergroting van de uitvoeringskracht via vernieuwing van de governance structuur en stroomlijning van de inzet van overheden, kennisinstellingen en bedrijfsleven;
- c. versterking van het integraal denken en daarbij basis voor de interventiestrategie vanuit de EZ-kolom richting collega's op andere beleidsterreinen (sociale, ruimtelijke, mobiliteits- en andere agenda's).

2 Extern:

- a. profilering van de (internationale) sterkten van de Metropoolregio;
- b. hulpmiddel voor de lobbystrategie richting Rijk en EU.

De agenda is bedoeld om meer **focus en massa** aan te brengen in de veelheid van acties om de regionale economie te versterken, als antwoord op zowel de huidige uitdagingen (recessie) als op de wens om ook op lange termijn internationaal tot de top te blijven behoren. Het gaat er daarbij om het wiel niet opnieuw uit te vinden maar om bestaande acties zoveel mogelijk te bundelen, te versterken en te versnellen én om de slagkracht in de regio via daadkrachtige governance-structuren te vergroten.

2 Economische Agenda Metropoolregio Amsterdam 2010-2014

2.1 Inleiding

Om de economische kracht van de Metropoolregio Amsterdam verder te versterken is het van belang om – binnen de diverse economische structuur – prioriteit te geven aan het stimuleren van de belangrijkste clusters van bedrijven, die vooral de internationale kracht van de regio bepalen en groeikansen bieden. Het betreft de volgende bedrijvenclusters²:

- 1 Financiële en zakelijke dienstverlening
- 2 ICT
- 3 Creatieve industrie (inclusief nieuwe media)
- 4 Logistiek en handel
- 5 Kennisintensieve industrie en dienstverlening, m.n.
  - a. Lifesciences
  - b. Food
  - c. Flowers
- 6 Internationaal toerisme en congressen

Bij de stimulering van met name deze internationaal stuwende clusters, maar ook van de andere pijlers onder de diverse regionale economie wordt ingezet op een agenda die bestaat uit de volgende actielijnen:

- 1 Scherpere inzet op kennis en innovatie als motor voor vernieuwing, zowel via gerichte maatregelen om de belangrijkste economische clusters verder te stimuleren als via generieke acties.
- 2 Actief voorsorteren op de arbeidsmarkt van de toekomst.
- 3 Versterking van promotie en acquisitie om internationaal opererende bedrijven, kenniswerkers en toeristen aan te trekken en te verankeren en export te bevorderen.
- 4 Verzekeren van voldoende ruimte voor ondernemen en een goede externe en interne bereikbaarheid van de regio.
- 5 Verhoging van de slagkracht en efficiency in regie en uitvoering van economisch en flankerend beleid ('good governance').

In de rest van deze agenda worden de actielijnen per internationaal kansrijk cluster nader uitgewerkt. Doel is het bepalen van de gemeenschappelijke economische ontwikkelingsagenda voor de korte en middellange termijn (2014). De genoemde acties vormen deels een voortzetting van bestaande initiatieven en deels een intensivering om het slechter wordende economisch tij te keren en als regio versterkt uit de crisis te voorschijn te komen.

² De selectie van deze clusters is gebaseerd op een TNO-studie naar de internationale marktpositie van sectoren in de Metropoolregio. In de loop der tijd moet worden bezien in hoeverre deze selectie op basis van nieuwe marktontwikkelingen moet worden aangepast.

2.2 Financiële en zakelijke diensten

Inleiding

- De financiële en zakelijke dienstverlening vormt een heterogeen cluster met een veelheid van diensten en marktsegmenten. De afgelopen 10 jaar is het aantal vestigingen en arbeidsplaatsen verdubbeld tot medio 2009 ruim 40.000 vestigingen met 163.000 werkzame personen.
- Internationale concurrentie in de financiële sector vindt vooral plaats tussen steden. Er is een trend gaande dat de sector zich meer gaat concentreren in de grootste en/of gespecialiseerde centra. De afgelopen jaren heeft Nederland (i.c. Amsterdam) op het wereldwijde speelveld fors terrein verloren van een 16e plaats op de Global Financial Centres Index (GFCI) in 2007 naar een 31e plaats in 2009. Wel heeft Amsterdam – door de aanwezigheid van dit type bedrijven en de verwachte groei in deze marktsegmenten – een goede internationale positie in een viertal niches namelijk Retirement Management, Financial Logistics, Sustainability and Finance, en Trading Venue.
- De zakelijke dienstverlening in de Metropoolregio is sterk verweven met de financiële sector, de aanwezige (Europese) hoofdkantoren en met andere sterke clusters als handel en logistiek, flowers en food, e.d..
- Recent zijn diverse initiatieven gestart om de onderzoeks- en onderwijsstructuur in dit cluster op te waarderen zoals het Amsterdam Academic Centre for Service Innovation (AMSI), het expertisecentrum voor innovatie in services (ExSer) en de Duisenberg School of Finance. Het Holland Financial Centre (HFC) is opgericht om Nederland beter te positioneren als financieel centrum met gespecialiseerde dienstverlening.

SWOT-analyse cluster

Sterkten

- De Amsterdamse financiële sector is sterk in een aantal (groeierende) niches, zoals trust, opties, sustainability and finance
- Gevarieerd en groot aanbod aan zakelijke diensten
- Hoog opleidingsniveau van de beroepsbevolking
- Geschikte vestigingslocaties voor verschillende segmenten
- Regio is goed verbonden voor zakelijk verkeer, zowel digitaal als voor personen
- Aanwezigheid van veel (Europese) hoofdkantoren
- Hoge quality of life

Zwakten

- Amsterdam staat internationaal niet echt bekend als financieel centrum en daalt op de Global Financial Centersranglijst
- De sector is in grote mate afhankelijk van enkele multinationals die in de financiële crisis grote klappen hebben gekregen
- Herpositionering van het cluster is noodzakelijk maar er is geen unanimititeit over de te varen koers

Kansen

- Internationale regelgeving rond trusts
- Aanwezigheid van zakelijke en financiële diensten vormt een belangrijke vestigingsvoorwaarde voor het aantrekken van buitenlandse ondernemingen in andere clusters
- Er liggen kansen in sustainability-finance
- Aantrekken van Chinese en mogelijk Indiase banken en zakelijke dienstverleners

Bedreigingen

- Door de centrale positie die de (relatief hard geraakte) banken innemen in de sector is Nederland harder geraakt dan andere landen, wat gevolgen heeft voor de toekomst van de sector
- Wanneer wet- en regelgeving meer Europees gelijk wordt getrokken, verliest Nederland wellicht haar belastingvoordeel voor financiële holdings
- De trend van mondialisering van financiële diensten zet door, resulterend in “the winner takes it all” (centralisering van financiële bedrijvigheid in mondiale centra zoals Londen)

Conclusies uit de SWOT

- Doordat de Nederlandse financiële sector met gelieerde zakelijke dienstverlening zo sterk afhankelijk is van enkele grote internationale banken die zwaar te lijden hebben onder de crisis, wordt deze relatief hard geraakt. Kansen liggen internationaal in een beperkt aantal specifieke niches. Het is belangrijk om Amsterdam e.o. internationaal te promoten als financieel centrum en verder te werken aan een uitstekende basisinfrastructuur, zoals toponderwijs en –onderzoek, toplocaties (Zuidas) en adequate fysieke infrastructuur. Het is echter zeer onzeker en afhankelijk van de beleidsinzet of Amsterdam een positie als internationaal financieel centrum kan (terug)pakken.
- De zakelijke dienstverlening is afhankelijk van andere sectoren. Wanneer het goed gaat met clusters als de handel en logistiek, creatieve industrie en de ICT-sector, dan gaat het ook goed met de gelieerde zakelijke dienstverlening. De aantrekkelijkheid van Metropoolregio Amsterdam voor buitenlandse bedrijven is essentieel voor de internationale concurrentiekracht van de zakelijke dienstverleners. Veel zakelijke en financiële dienstverleners zitten dáár waar de beslissingen worden genomen.

Internationale economische kracht

- Internationale financieel-zakelijke diensten zijn spil in Global Business Gateway als enabler voor internationaal opererende bedrijven
- Aanwezigheid (Europese) hoofdkantoren
- Hoog niveau van beroepsbevolking (inhoudelijk, talenkennis)
- Diversiteit aan vestigingslocaties

Ambities

- De Metropoolregio wil haar positie als financiële kennishub, d.w.z. als belangrijke schakel in Europees netwerk van financiële centra, terugwinnen en tot de top 7 van Europese financiële centra gaan behoren (nu 9e plaats binnen Europa)
- Binnen de financiële diensten wil de Metropoolregio bij specifieke niches (sustainable finance, pensioenen, financiële logistiek en financieel handelssysteem/kenniswerkers) tot de top-10 van de wereld gaan behoren
- De Metropoolregio wil zich ontwikkelen tot Europese koploper in de diensteninnovatie

Actielijnen**Kennis & innovatie**

- Verbinden van de kenniscentra voor diensteninnovaties (AMSI, ExSer en Duisenberg School of Finance) gericht op onderlinge complementariteit en synergie
- Ontwikkelen van nieuwe coalities van bedrijven, kennisinstellingen en overheden voor innovatieve aanpak van maatschappelijke vraagstukken (zorg, onderwijs, veiligheid, e.d.)

Onderwijs & arbeidsmarkt

- Sectorscan van de financiële sector door PAO teneinde na te gaan of er voldoende kennisbasis en opleidingen voor de geselecteerde niches aanwezig zijn

Promotie, acquisitie & export

- Metropoolregio profileren als Amsterdam Business Center waar internationaal opererende zakelijke dienstverleners efficiënt worden gefaciliteerd tegen een concurrerende prijs

- 'Amsterdam' sterker profileren als internationaal financieel centrum
- Opstellen van een marketing- en acquisitiestrategie voor nichemarkten (AIB ism HFC)
- Opzetten en ontwikkelen van een netwerk van internationaal opererende bedrijven (vgl. Exportcircle Gooi-, Eem- en Flevoland)

Ruimte & bereikbaarheid

- Blijvende aandacht voor realisatie van voldoende toplocaties voor internationaal opererende kantoren
- Verder uitbouwen van een veilige top-ICT-infrastructuur (Holland Secure eXchange)
- Optimale bereikbaarheid van mondiale financiële centra vanuit Metropoolregio

Governance

- Uitbouwen samenwerkingsplatform van 3 O's (ondernemers, onderzoeks-/opleidingsinstellingen en overheden, via HFC)

2.3 ICT

Inleiding

- De Metropoolregio omvat medio 2009 ruim 19.400 ICT-vestigingen met 96.000 werkzame personen. De meeste werkgelegenheid is te vinden in de handel, telecommunicatie en toepassingen terwijl het aandeel van de productie van hard- en software beperkt is. De toegevoegde waarde van dit cluster in de regio bedraagt € 18 miljard, d.w.z. ruim 50% van Nederland als geheel.
- Nederland vormt een netto exporteur van ICT-software en belangrijke ontwikkelingen van de laatste jaren (zoals WLAN, Java, Python, bluetooth en userinterfaces van iPhone en Vista) komen uit Nederland. Het ontbreekt in ons land echter aan schaal (kleine thuismarkt) en ondernemerschap. Nederland staat wereldwijd op de 10e plaats van de meest aantrekkelijke landen voor de ICT-sector vooral als gevolg van de goede IT-infrastructuur (o.a. AMSIX als grootste internetknooppunt van de wereld), juridische omgeving en R&D-omgeving.
- Innovatie binnen de ICT wordt steeds meer bepalend voor de internationale concurrentiekracht van andere internationaal opererende clusters zoals de financiële dienstverlening, logistiek, creatieve industrie, lifesciences en food en flowers.

SWOT-analyse cluster

Sterkten

- Global Gateway
  - goede fysieke infrastructuur (Schiphol, vestigingsmilieu's voor ICT bedrijvigheid)
  - goede digitale ontsluiting (AMSIX, Netherlight, BreedNet, CityNet, Surfnet)
- Goede IT-dienstverlening
- Omvangrijk cluster met flink aantal buitenlandse bedrijven
- Kwaliteit van personeel (multimediaal onderwijs, taalvaardigheid)
- Software-ontwikkeling op niches

Zwakten

- Weinig R&D
- Weinig hardware-productie
- Krappe arbeidsmarkt: beperkt aantal softwareprogrammeurs/ICT-professionals
- Kapitaal voor eerste groeifase starter
- Markt veelal Nederlands georiënteerd, terwijl groeimarkt internationaal
- Organisatie met grote mate van versnippering

Kansen

- ❑ Regio profileren als internationaal ICT-knooppunt (poortfunctie)
- ❑ Digitale Content Hub voor Europa: bewerken/distribueren van cross-mediale content vanuit VS en Azië
- ❑ Klimaat voor open innovatie: Metropoolregio als proeftuin, uitrollen van “Living Lab” concept overige niches
- ❑ Koppeling van ICT met internationale nichemarkten: datasystemen, animatie-, visualisatie- en ontwerp-toepassingen, SCM en WMS software, bioinformatica en gridtechnology, meet en regelsystemen, beheersen van complexiteit (filteren van data-explosie, multimedia, context awareness)
- ❑ Inspelen op E-governance
- ❑ Aanleg van glasvezel biedt mogelijkheden voor slimme oplossingen in onder meer maatschappelijke domeinen als onderwijs, zorg en duurzaamheid
- ❑ WICT in Amsterdam in 2010

Bedreigingen

- ❑ Toenemende internationale concurrentie vanuit andere regio's
- ❑ Slechte aansluiting bij sectoren en industrieën

Conclusies uit de SWOT

- ❑ De regio heeft een krachtige propositie: goede digitale ontsluiting, de benodigde massa, kwaliteit van personeel en een internationaal imago.
- ❑ Er ligt een uitdaging rond de organisatie van het cluster (krachtige en gerichte gezamenlijke inzet). Bijkomende belemmeringen zijn de achterblijvende investeringen in R&D, de beschikbaarheid van ICT personeel en de aansluiting op de internationale (groei)markt. De kans ligt bij het organiseren (regie / open klimaat) en profileren van de regio als internationaal ICT knooppunt. Hierbij zijn twee richtingen mogelijk:
  - Brede focus, met allerlei nichemarkten en initiatieven
  - Sterke samenwerking overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven waarbij gecoördineerd en krachtig inzet op enkele kansrijke initiatieven/thema's.

Innovatie binnen de ICT wordt steeds meer bepalend voor de internationale concurrentiekracht van andere internationaal opererende clusters zoals de financiële dienstverlening, logistiek, creatieve industrie, lifesciences en food en flowers.

Internationale economische kracht

- ❑ Metropoolregio heeft 3e positie in Europa in e-readiness (dankzij goede ICT-infra en hoge penetratiegraad)
- ❑ Uitzonderlijke digitale knooppuntfunctie (AMSIX)
- ❑ Aanwezigheid van innovatief MKB (bluetooth, WLAN, Java, Python, userinterfaces Iphone en Vista uit Nederland) en *magic mix* met o.a. creatieve sector, financiële & zakelijke diensten en handel & logistiek
- ❑ Kwaliteit van personeel
- ❑ Substantiële afzetmarkt (e-readiness, digitale penetratiegraad)
- ❑ Metropoolregio vormt testbed voor innovatieve diensten

Ambities

- Metropoolregio stijgt twee plaatsen op de ranglijst van IT Industry Competitiveness
- Metropoolregio versterkt haar toonaangevende positie in ICT-toepassingen in speerpuntclusters, en in het vermarkten van oplossingen van belangrijke maatschappelijke vraagstukken

Actielijnen

Kennis & innovatie

- Programmatisch versterken van innovatieketen ICT in verschillende (maatschappelijke) domeinen (zorg, onderwijs, energie, etc.) en toepassingen (digitale archivering, beveiliging, e.d.)
- Stimuleren van open innovatie via het creëren van ICT-proeftuinen (Living Labs, ICT-servicecentrum)

Onderwijs & arbeidsmarkt

- Uitvoeren van het regionaal arrangement 'Investeren in verbindingen'

Promotie, acquisitie & export

- Metropoolregio sterker profileren als internationale ICT-regio
- Gerichte acquisitie van ICT-bedrijvigheid waaronder R&D-vestigingen
- Opzetten en ontwikkelen van netwerk van internationaal opererende bedrijven (vgl. Exportcircle Gooi-, Eem- en Flevoland)

Ruimte & bereikbaarheid

- Verglazen van de gehele Metropoolregio op alle niveaus (Breednet, Fiber to the home)
- Verduurzaming van ICT-toepassingen (Green IT) en verzekeren van betrouwbare en betaalbare energielevering
- Ruimte voor ondersteunende faciliteiten (datastorage)

Governance

- Opschalen Amsterdams ICT-cluster tot regionaal netwerk

Regionale ICT-strategie

Het ICT-cluster is een belangrijke factor in de Metropoolregio. Niet alleen omdat ICT een belangrijke bron is van economische activiteit en het regionale ICT-cluster op een aantal terreinen een toonaangevende positie inneemt in Europa. Maar ook omdat ICT cruciaal is om bedrijven, overheden en andere organisaties te helpen bij het vinden van slimme oplossingen. Van belang daarbij is ook de goede digitale infrastructuur binnen de regio.

Binnen de regio wordt door allerlei partijen en langs verschillende wegen gewerkt aan versterking van het ICT-cluster en aan vergroting van de impact van ICT. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om acties die de regio als ICT-hub internationaal op de kaart zetten, initiatieven die stimuleren dat ICT wordt ingezet voor maatschappelijke vraagstukken als zorg, onderwijs en duurzaamheid en activiteiten die gericht zijn op de acquisitie van ICT-bedrijven. Het is zaak om nu de krachten te bundelen en – in samenwerking met de uitvoeringsorganisaties binnen de regio – de agenda's van overheden, ICT-bedrijven en kennisinstellingen slim aan elkaar te koppelen. De komende maanden gaat dit vorm krijgen door de opstelling van een publiekprivate ICT-agenda voor de Metropoolregio die is uitgewerkt in een aantal actielijnen en uitmondt in concrete projecten.

2.4 Creatieve industrie

Inleiding

- De creatieve industrie omvat drie deelgebieden namelijk kunsten, media en entertainment en creatieve zakelijke diensten (reclame, vormgeving, architectuur, etc.). Medio 2009 worden ruim 24.000 vestigingen in de Metropoolregio aan dit cluster toegerekend met in totaal bijna 65.000 arbeidsplaatsen (waarvan 45% in de media en entertainment, 40% in de creatieve zakelijke dienstverlening en 15% in de kunsten. Dit cluster omvat veel kleine spelers en een beperkt aantal grote bedrijven, met name in de media en entertainment (omroepen, uitgeverijen).
- De Metropoolregio is met name sterk in de audiovisuele sector en uitgeverijen (inclusief nieuwe media), reclame/advertisement, gaming, fashion en design. Op universiteiten en in het HBO zijn diverse onderzoeksgroepen en lectoraten met voor dit cluster relevant onderzoek bezig en er zijn tal van opleidingen van MBO-t/m WO-niveau.
- Diverse intermediaire organisaties houden zich bezig met ontwikkeling en profilering van het cluster, waaronder Creative Cities Amsterdam Area (CCAA), iMMovator Cross Media Network, Amsterdam Innovatie Motor, Kamers van Koophandel en Syntens.
- Voor de creatieve industrie is het tolerante en open klimaat van de Metropoolregio, gecombineerd met de culturele voorzieningen en de relatieve kleinschaligheid van toegevoegde waarde. Ook de aanwezigheid van een kritische massa van creatieve bedrijven en de aanwezigheid van een pool van talent wegen mee bij de vestigingskeuze van creatieve managers voor de regio. Tot slot zijn voor het internationaal georiënteerde deel van het cluster de nabijheid van Schiphol en haven, de aansluiting op het HSL-netwerk en AMSIX belangrijke vestigingsfactoren.

SWOT-analyse cluster

Sterkten

- Cluster met sterke vraaggroei
- Geschikte productiemilieus voor verschillende clusters aanwezig
- Aanwezigheid kennisinstellingen
- Goede ICT-infrastructuur
- Goede internationale bereikbaarheid
- Open en tolerant klimaat/imago
- Amsterdam is internationaal een sterk merk

Zwakten

- Onvoldoende gestructureerde netwerken binnen het cluster en met andere clusters
- Onvoldoende ondernemerschap en gedrevenheid tot economisch resultaat
- Onvoldoende gericht op promotie en export
- Lagere toegevoegde waarde dan andere clusters
- Weinig aandacht voor onderzoek en ontwikkeling binnen de creatieve bedrijven
- Onvoldoende aansluiting van onderwijs op de beroepspraktijk voor wat betreft de hoogste opleidingen en de onderkant van de arbeidsmarkt
- Onvoldoende beschikbaarheid van risicokapitaal voor doorgroeiende ondernemers

Kansen

- Internationale groei van vraag naar producten uit de creatieve industrie
- Toenemend belang van beleveniswaarde- en ervarings-economie
- Meer crossovers tussen creatief en andere clusters, bijvoorbeeld serious gaming
- Versterken ondernemerschap en marktgericht opereren.
- Leidende positie binnen Nederland heeft positief effect op locatiekeuze nieuwe bedrijven
- Versterken ICT-infrastructuur als driver voor nieuwe producten/diensten
- Creatieve industrie als middel om maatschappelijk vraagstukken te agenderen/op te lossen

Bedreigingen

- ❑ Toenemende internationale concurrentie
- ❑ Tolerant imago staat onder druk
- ❑ De relatief slechte bescherming van auteursrechten in Nederland
- ❑ Beperkt aanbod van natuurlijke broedplaatsen en goedkope productielocaties
- ❑ Gebrek aan organiserend vermogen binnen het cluster

Conclusies uit de SWOT:

- ❑ Het creatieve cluster in de Metropoolregio is in meerdere opzichten gedifferentieerd: wat betreft inhoud (RTV versus kunst en design), grootte van de bedrijven (media versus designbureaus), locatie (binnenstad Amsterdam tot Lelystad), en levenscyclus/financiering (van opstartkapitaal tot beursgang).
- ❑ In de Metropoolregio is een redelijke basis ontstaan voor het creatieve cluster. De differentiatie toont dat ook weer aan. Aan veel van de vestigingsvoorwaarden voor creatieve bedrijvigheid wordt geheel (leefklimaat, ICT-infrastructuur) of gedeeltelijk (kennissysteem, arbeidsmarkt) voldaan.
- ❑ Er is versterking mogelijk op een aantal vlakken zoals ondernemerschap van de creatieve ondernemers (het vermarkten van creativiteit), cross-overs tussen creatief en andere clusters en binnen de verschillende delen van het creatieve cluster (en dit ook langdurig en gestructureerd), en gestructureerde kennisontwikkeling/R&D met toepassing in het cluster zelf.

Internationale economische kracht

- ❑ Diverse en brede creatieve industrie ('heterogeen supercluster')
- ❑ Content: sterk in media & entertainment en creatieve zakelijke dienstverlening
- ❑ Hardware: kennisinstellingen, ICT-infra, productiemilieus
- ❑ Software: talent, open en tolerant klimaat

Ambities

- ❑ Verhoging van het economisch rendement van het cluster in de Metropoolregio
- ❑ Versterking van internationale prestatie van ondernemingen en versterking van het profiel van het cluster in de Metropoolregio, o.a. als Dutch Media Hub (digitale contenthub)
- ❑ Verbetering van de organisatiegraad van de creatieve industrie in de Metropoolregio
- ❑ Versterking van crossovers en matchmaking tussen creatieve sector en andere sectoren

Actielijnen**Kennis & innovatie**

- ❑ Meer verbindingen tussen creatieve industrie en overige speerpuntclusters gericht op economische spin-off
- ❑ Meer innovatie door verbindingen tussen creatieve industrie en kennisinstellingen
- ❑ Doorontwikkelen van "Open CI" ter versterking van netwerkvorming en uitwisseling onderlinge data

Onderwijs & arbeidsmarkt

- Opzetten assessment centrum voor gerichte voorlichting aan potentiële studenten over hun arbeidsmarktkansen
- Ontwikkelen van creatieve topopleidingen (MBA op raakvlak creatieve industrie/business/technologie) en masterclasses als brug tussen WO en HBO
- Opzetten van platform voor ontmoeting bedrijventalent
- Meer nadruk op ondernemersvaardigheden binnen onderwijs

Promotie, acquisitie & export

- Promotie en acquisitie van internationaal excellente niches zoals multimedia, gaming, fashion en design
- Opbouwen van netwerk van internationaal opererende bedrijven (“Creative Industries Unlimited”)
- Initiëren van internationale handelsbevorderingsmissies op basis van de vraag uit de sector

Ruimte & bereikbaarheid

- Vergroten van het aanbod van geschikte, flexibele en betaalbare huisvestingsmogelijkheden voor kleinschalige bedrijven, bijvoorbeeld door uitrol van Amsterdam Bureau Broedplaatsen over hele Metropoolregio
- Uitbouw en regionalisering van vraag/aanbod huisvestingsdesk voor ondernemers in de creatieve sector
- Verglazen van de hele Metropoolregio op alle niveaus voor transport van grootschalige beeld-, geluids- en databestanden van de creatieve industrie

Governance

- Vorming van consortia voor uitwerking van kansrijke proposities
- Vergroten van de beschikbaarheid en toegankelijkheid tot risicokapitaal voor doorgroeiërs

Onderzoeksthema's

- Benchmark van organisatie/financiering van creatieve industrie in concurrerende regio's
- Onderzoek naar oorzaken en interventiemogelijkheden van slechte imago van Nederland op het gebied van privacy en piracy

2.5 Handel en logistiek

Inleiding

- Nederland geldt voor veel internationale verladers als de ‘Gateway to Europe’ met een fijnmazig internationaal netwerk van spoor-, wegen- en waternet. Ons land scoort op de meeste relevante ranglijsten nog steeds goed, maar is niet meer de onbetwiste nummer 1 zoals in de jaren '90 en begin van deze eeuw het geval was. Het productiviteitsniveau van logistieke medewerkers behoort nog wel tot de wereldtop.
- Het aantal bij de Kamer van Koophandel ingeschreven vestigingen in dit cluster in de Metropoolregio is medio 2009 ruim 25.500 met in totaal bijna 180.000 werkzame personen. Daarnaast herbergt de regio een groot aantal dienstverleners die wereldwijd diensten aan dit cluster verlenen zoals juridische en financiële diensten, assurantie en logistieke adviesdiensten. Ook huisvesten Europese hoofdkantoren juist hun logistieke en sales functies in de Metropoolregio.
- De internationale handel en logistiek zijn met name geconcentreerd op en rondom Schiphol en de haven van Amsterdam. Vooral de combinatie van de mainport, haven en greenport en de ligging en verbindingen met het achterland maakt de Metropoolregio voor overzeese multinationals een ideale gateway. Rondom Schiphol, de havens en in Almere zijn veel Europese distributiecentra gevestigd voor spare parts, hoogwaardige elektronica en tijdgevoelige producten (versproducten zoals food en flowers en producten aan het begin van de productlevenscyclus). Op nationaal niveau behoort westelijk Flevoland tot de logistieke hotspots.

- De regio telt veel logistieke bedrijventerreinen en zeehaventerreinen (in totaal ruim 4.000 ha) en de nodige terminals.
- Sinds enige jaren werken de brancheverenigingen in de haven, luchtvaart en greenport samen met de KvK Amsterdam en Haven Amsterdam, Schiphol, SADC, Flora Holland en de Hogeschool Amsterdam aan het Innovatieprogramma Smart Cargo Hub for Europe. Deze Smart Cargo partijen werken aan de ambitie om het beste, slimste en meest betrouwbare logistieke multimodale knooppunt van Europa te zijn. Deze ambitie wordt opgepakt langs vier innovatielijnen, te weten: Veiligheid en beveiliging, Slim toezicht, Kennis en expertise, en Betrouwbaarheid van het logistieke systeem. Er zijn inmiddels al enkele projecten uit het Smart Cargo Programma met succes afgerond en aan een groot aantal wordt momenteel gewerkt.
- De belangrijkste knelpunten voor het cluster zijn congestie en onbetrouwbare reistijden, capaciteitsbeperkingen op Schiphol en in de zeesluis IJmuiden en beperkte innovatiekracht.

SWOT-analyse cluster

Sterkten

- Ligging Metropoolregio plus interculturele gateway tussen Europese, Atlantische en Aziatische handelsblokken
- Mainport Schiphol/Haven van Amsterdam 4e van Europa
- Veel Europese Distributie Centra (EDC's)
- Internationale bedrijvigheid, hoofdkantoren en zakelijke dienstverleners
- Regiefunctie op logistieke ketens inclusief bijbehorende kennis van handelslogistieke processen (o.a. op gebied van flowers)
- Hoge arbeidsproductiviteit
- Gedifferentieerd aanbod werklocaties
- Internationale intermodale verbindingen
- Samenwerking van betrokkenen rond innovatie (Smart Cargo Hub coalitie)
- Internationaal imago

Zwakten

- Toenemende congestie en rijbeperkingen
- Tekort aan geschikt personeel (m.n. lager geschoold)
- Arbeidskosten
- Tekort aan betaalbare ruimte op gewenste locatie
- Weinig integratie van ICT-systemen
- Bereikbaarheid over spoor
- Beperkte capaciteit zeetoegang
- Geen logistiek & handelsimago

Kansen

- Doorontwikkeling mainport Schiphol, luchthaven Lelystad en haven van Amsterdam
- Ontwikkelen nieuwe innovatieve logistieke concepten, incl. multimodale ontwikkeling
- Verdere samenwerking met haven Rotterdam
- Verdere integratie van ICT-systemen en snelle betrouwbare (overheids)controlesystemen
- Reductie congestie, venstertijden, e.d.
- R&D in de keten (organisatie, proces, product, dienst)

Bedreigingen

- Conjunctuurgevoelig cluster (inzakken productie en wereldhandel)
- Hubfunctie Schiphol onder druk
- Gebrek aan innovatiekracht waardoor concurrentiepositie verslechtert
- Slecht imago logistiek voor instroom van studenten
- Gebrek aan synergie tussen luchthaven en zeehaven
- Gebrekkige regionale samenwerking

- Gebrekkige overheidssteuning/beleid voor handel en logistiek
- Beperkte capaciteit huidige zeesluis IJmuiden
- Footloose (niet Nederlandse bedrijven)

Conclusies uit de SWOT

- Nederland en de Metropoolregio kennen een strategische ligging als Gateway to Europe maar de concurrentiepositie staat onder druk
- Nederland behoort tot de wereldtop qua arbeidsproductiviteit in handel en logistiek
- Geschikt arbeidspotentieel is een sleutelfactor in het succes van het cluster
- Innovatie is een must om bij te kunnen blijven (o.a. innovatie logistieke concepten)
- Multimodale ontwikkeling is nodig om wegen te ontzien en alle beschikbare modaliteiten te benutten.

Internationale economische kracht

- Geografische en interculturele gateway tussen Europese, Atlantische en Aziatische handelsblokken
- Combinatie van Mainport Schiphol, Haven Amsterdam en de Greenport Aalsmeer in het logistiek complex MRA
- Regiefunctie logistieke ketens/veel EDC's
- Goede (internationale) intermodale verbindingen
- Hoge arbeidsproductiviteit

Ambities

- Versterken en uitbouwen van positie van de Metropoolregio als Global Logistics Gateway met het beste, slimste en meest betrouwbare logistieke multimodale knooppunt van Europa
- Verder verbeteren van de intermodale ontsluiting van het logistiek complex in de Metropoolregio als geheel

Actielijnen

Kennis & innovatie

- Ontwikkelen van een toonaangevend kennis- en innovatienetwerk logistiek in de Metropoolregio (het ABC Logistics kennis- en innovatienetwerk voor handel en logistiek)
- Kennisuitwisseling tussen bedrijfsleven en wetenschap via ABC Logistics, o.a. gericht op ontwikkeling van innovatieve logistieke concepten

Onderwijs & arbeidsmarkt

- Uitbouwen van opleidingen voor midden- en hoger kader
- Verbetering van het imago van de logistieke sector voor potentiële leerlingen en studenten
- Verbetering van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt op logistiek- en handelsgebied, o.a. gericht op tekort aan geschikt lager geschoold personeel

Promotie, acquisitie & export

- Promotie van het airport-seaport concept
- Clustergewijze marketing (perishables, fashion, aerospace, farma, etc.)

Ruimte & bereikbaarheid

- Verbetering interne en externe ontsluiting van de regio over weg, water en spoor
- Stimuleren van multimodaliteit voor ontlasting van wegvervoer
- Uitbreiding van de capaciteit van de zeesluis bij IJmuiden
- Realiseren van ACT als innovatief logistiek en ruimtelijk bedrijventerreinconcept en complementaire bedrijven-terreinen (o.a. in Flevoland)

Governance

- Afstemming tussen overheden, bedrijfsleven en kennisinstituten via Amsterdam Logistics Board gericht op gezamenlijke agendering van knelpunten en kansen (zie box)

Amsterdam Logistics Board

In oktober 2009 is de Amsterdam Logistics Board (ALB) opgericht met als doel het behouden en versterken van een concurrerende duurzame innovatieve logistieke regio. Concreet gaat het om het versterken /faciliteren van de drie belangrijke logistieke clusters: Airport, Seaport en Greenport samen te beschouwen als het logistieke complex. De ALB is een katalysator voor verbetering van de kwaliteit van het vestigingsklimaat voor de door groei van deze drie knooppunten afzonderlijk en als geheel. De ALB richt zich op het signaleren en prioriteren van knelpunten en kansen voor de doorontwikkeling van de airport, seaport en greenport en het bestuurlijk agenderen (op alle niveaus: lokaal, regionaal, nationaal en internationaal) van knelpunten en kansen (ook voor financiering van projecten en initiatieven).

De thema's waar ALB op korte termijn mee aan de slag gaat zijn imagoverbetering van logistiek, integrale ketenregie ("beyond logistics" via Smart Cargo samenwerken aan verbeteringen in de keten en tussen ketens), gecoördineerde marktbenadering gericht op een land of thema/industrie/klant (eventueel in samenwerking met Rotterdam) en kennis en innovatie meer als product benutten en vermarkten. Deze thema's worden in een prioriteitenagenda uitgewerkt waarbij voor de verschillende prioriteiten ambassadeurs worden benoemd.

Onderzoeksthema's

- Veiligheid en beveiliging
- Slim toezicht
- Betrouwbaarheid van het logistieke systeem
- Ketenoptimalisatie (privaat/publiek) mede dankzij toepassing van nieuwe technieken
- Mogelijkheden voor imagoverbetering

2.6 Lifesciences**Inleiding**

- De lifesciences vormen een groeicluster waarbij de Verenigde Staten voorop lopen qua R&D, aantal en grootte van de bedrijven. De Europese markt kent een behoorlijke groei dankzij met name fusies en overnames. Nederland behoort qua aantal bedrijven en productpijplijn tot de Europese subtop. In internationale vergelijkingen scoort ons land goed op het vlak van farmaceutisch onderzoek, veterinaire geneeskunde, genomics en proteomics, imaging en medische informatica.

- Het lifesciences cluster in de Metropoolregio omvat medio 2009 zo'n 1.350 vestigingen met 11.500 werkzame personen. Bij de zgn. dedicated lifesciences bedrijven gaat het vooral om kleine en jonge vestigingen, vooral actief in de productontwikkeling, sales, services en distributie, toegepast onderzoek en productie.
- De Metropoolregio heeft de meest omvangrijke kennisbasis van alle Nederlandse lifesciences clusters, in termen van studenten, promoties en publicaties. De regio herbergt een aantal vooraanstaande (semi-)publieke onderzoeksinstituten en Clinical Research Organisations.
- De regionale kennisinstellingen en uitvoeringsorganisaties werken samen in het Amsterdam BioMed Cluster. De grootste kennisinstellingen (UvA, VU, NKI en Sanquin) hebben hun technologie transfer bureaus gebundeld in het Life Sciences Centrum Amsterdam. Voor investeringen in biomedische ondernemingen is het Lifesciences Fonds Amsterdam in het leven geroepen. Op diverse business parks in de regio kunnen jonge bedrijven terecht.

SWOT-analyse cluster

Sterkten

- Metropoolregio in wereldtop in specifieke niches
- Metropoolregio heeft sterke (publieke) kennisbasis in termen van aantal kennisinstellingen, onderzoekers en studenten
- Nationaal sterke functie in toepassingsgericht onderzoek door de aanwezigheid van een relatief groot aantal Clinical Research Organisations die een regiefunctie hebben bij marktonderzoek van medicijnen en toegang tot patiënten en biodatabanken/historisch materiaal van patiënten
- Op verschillende plekken wordt ruimte geboden voor geclusterde ontwikkeling, o.a. met Science Park Amsterdam, Medical Business Park, Medical Trade Park en campusontwikkeling Lelystad en rond Solvay
- Connectiviteit en internationaal klimaat
- Aanwezigheid specifiek venture capital fund voor lifesciences
- Gezamenlijke (internationale) profilering als Amsterdam BioMed Cluster, o.a. met Lifesciences loket

Zwakten

- Nog geen echt volwaardig cluster: bedrijven in de regio zijn overwegend klein en nemen een gering deel van de economische keten voor hun rekening
  - Relatief weinig private R&D
  - Weinig spin-offs
  - Beperkte betrokkenheid bedrijven bij clusterontwikkeling (andere O's zijn wel sterk betrokken)
- Zoals overall is het lifesciences cluster financieel kwetsbaar vanwege risicovolle en lange termijn karakter van de sector. Er is veel kapitaal nodig om tot producten te komen.
  - Op nationaal niveau is de beschikbaarheid van risico-kapitaal beperkt
  - Het gaat echter meer om de entree tot kapitaal dan om de omvang ervan
  - De indruk is dat stimuleringsprogramma's in Europa wat dat betreft achterblijven bij die in de VS
  - Omdat veel bedrijven ontstaan in consortia hebben ze de verplichting tot het delen van IP, wat financiering voor venture capitalist minder interessant maakt
- Benutten van de omvangrijke kennisbasis en kennistransfer en -valorisatie (Leiden heeft met een veel smallere kennisbasis een sterker lifesciences cluster)
- De regio kan onvoldoende aangeven waarin ze echt onderscheidend is, hetgeen wel nodig is in de profilering: welke kennis- en R&D-faciliteiten kan de regio bieden, waar is ze echt goed in?

Kansen

- Verdere vergrijzing en groei wereldbevolking zorgen ook komende jaren voor groeiende vraag naar lifesciences en medtech producten
- Campusontwikkeling volgens 'open innovatiemodel' o.a. gericht op het binden van MKB-bedrijven aan de regio door het aanbieden van 'shared facilities'
- Lange termijnvisie clusterontwikkeling, aangezien uitbouw van dit cluster vraagt:
  - lange adem
  - allianties met andere clusters in NL en daarbuiten
- Verder en gezamenlijk uitbouwen valorisatiestrategie en startersklimaat
- Nog nadrukkelijker betrekken groeiende bedrijven in de regio bij clusterontwikkeling

- ❑ Cross-overs binnen het cluster en met andere velden (ICT en in mindere mate Food)
- ❑ Werving Indiase LS-bedrijven (Bioport Europe project) intensiveren/versterken)
- ❑ Versterken Schiphol als logistiek knooppunt/ geprefereerde hub voor life sciences gerelateerd vervoer
- ❑ Bundeling van krachten met andere clusters in Nederland, waaronder Leiden

Bedreigingen

- ❑ Geringe samenhang tussen verschillende lifesciences clusters in Nederland (concurrentie i.p.v. complementair)
- ❑ Tijd. Lifesciences bedrijven hebben veel kapitaal en tijd nodig en daarom geduld van besluitvormers en continuïteit in het instrumentarium nodig.
- ❑ Onvoldoende afstemming tussen de veelheid aan initiatieven in de regio rondom clusterontwikkeling, o.a. van vastgoedinitiatieven (kunnen met elkaar gaan concurreren i.p.v. af te stemmen welk park welke delen van de economische keten gaat faciliteren)
- ❑ Weinigen associëren MRA met lifesciences
- ❑ Doorgroeiklimaat: als valorisatiestrategie succesvol is, moeten bedrijven ook kunnen doorgroeien, bij voorkeur in nabijheid van kennisinstelling
- ❑ Op korte termijn neemt investeringsruimte lifesciences bedrijven af door de crisis
- ❑ Governance: nationaal, regionaal en lokaal stimuleringsbeleid moet beter 'matchen'
- ❑ Arbeidsmarkt. Op langere termijn zijn structurele tekorten te voorzien in specifieke ondersteunende beroepen.
- ❑ Level playing field: strengere regelgeving in Nederland/Europa dan elders; wet- en regelgeving in zorgsector belemmeren marktintroducties

Conclusies SWOT

- ❑ De regio heeft een goede uitgangspositie als het gaat om de kennisbasis en het vestigingsklimaat voor lifesciences bedrijven
- ❑ Het lifesciences cluster is relatief klein vergeleken met andere clusters in Europa, maar steeds krachtiger met een aantal prominente en groeiende bedrijven en niches als oncologie, neurosciences, infectieziekten, immunologie, cardiovasculair en veterinair
- ❑ Wel is het cluster sterk gericht op het eind van de keten en kent ze relatief weinig private R&D
- ❑ Om de kansen volop te benutten en zich te onderscheiden van de concurrenten is een lange termijn ontwikkelingsstrategie nodig

Internationale economische kracht

- ❑ Sterke (publieke) kennisbasis in niches als oncologie, cardiovasculair onderzoek, infectieziekten, neurowetenschappen, medische technologie en veterinair
- ❑ Aanwezigheid van groot aantal Clinical Research Organisations
- ❑ Dedicated locaties en venture capital fund voor lifesciences bedrijvigheid

Ambities

- ❑ Wetenschappelijke kracht op specifieke niches vertalen in meer economische bedrijvigheid
- ❑ Nadrukkelijker verbindingen leggen tussen de lifesciences en andere terreinen (o.a. ICT/bio-informatica en financiële en zakelijke dienstverlening), waardoor de regio zich kan profileren als gateway to Europe voor lifesciences bedrijven van buiten Europa
- ❑ Lifesciences cluster in de Metropoolregio adequaat positioneren t.o.v. regionale clusters in m.n. Leiden en Wageningen (gezonde concurrentie waar nodig en samenwerking - bijvoorbeeld op het terrein van internationale profilering - waar mogelijk)

Actielijnen

Kennis & innovatie

- Uitbouw van economisch kansrijke markt-niches als oncologie, cardiovasculair, infecties, neurologie, veterinair en medtech
- Uitwerken van een gezamenlijke valorisatiestrategie van verschillende instellingen via intensivering van de TTO-structuur

Onderwijs & arbeidsmarkt

- Ontwikkelen van Integraal arbeidsmarktbeleid voor adequaat personeelsaanbod op korte en langere termijn

Promotie, acquisitie & export

- Faciliteren dat buitenlandse bedrijven vanuit de Metropoolregio eenvoudiger zaken kunnen doen in Europa (bijvoorbeeld initiatief MedXport)
- Sterkere profilering van de binnen de Metropoolregio aanwezige kennisbasis, kapitaal, vestigingsmilieus/faciliteiten en arbeidspotentieel
- Haalbaarheidsstudie naar versterking acquisitieprofiel voor R&D-intensieve bedrijven op basis van technology mapping en daarop gebaseerde marketing

Ruimte & bereikbaarheid

- Uitbouw en afstemming van de ontwikkeling van faciliteiten voor startende en doorgroeende bedrijven in de hele keten, inclusief subregionale niche-ontwikkeling

Governance

- Gestructureerde afstemming tussen verschillende regionale initiatieven, bijvoorbeeld via groeimodel Biomed+
- Uitbouw van het Lifesciences Fonds

Onderzoeksthema's

- Technology mapping van kansrijke niches en daarop gebaseerde technology based marketing

2.7 Food

Inleiding

- Nederland staat wereldwijd goed bekend als voedselproducent, dankzij een sterke kennisbasis (WUR, hogescholen) en toonaangevende bedrijven. De foodsector genereert 20% van de export en Nederland is wereldmarktleider in o.a. de veredeling van groentezaden, aardappelen en siergewassen en de verwerking van agrarische grondstoffen tot halffabricaten (o.a. cacao).
- In de Metropoolregio zijn medio 2009 zo'n 3.600 bedrijven in dit cluster actief met in totaal 30.000 arbeidsplaatsen. Ruim de helft van de werkgelegenheid is te vinden in de groothandel en een derde in de productie van voedingsmiddelen en dranken. Toonaangevende bedrijven in de voedingsmiddelenindustrie zijn o.a. Ahold, ADM Cacao, Cargill, Duyvis, Gerkens Cacao, Heineken, McCain, Nestlé, Quality Bakers, United Biscuits en Yakult. De productie is vooral gericht op halffabricaten.
- De Metropoolregio kent geen (publieke) onderzoeksinfrastructuur op het gebied van food. Bij universiteiten, hogescholen en ROC's worden wel de nodige relevante opleidingen aangeboden.
- Recent is op initiatief van First in Food Zaanstreek een promotie- en acquisitieplan voor dit cluster opgesteld.

SWOT-analyse cluster

Sterkten

- Aantal grote, internationale spelers (o.a. Ahold, Heineken, Cargill, ADM, Duyvis),
- Multimodaal knooppunt (Haven van Amsterdam, Mainport Schiphol)
- Diverse samenwerkingsinitiatieven zoals Food Center Amsterdam, First in Food Zaanstreek en PrimAviera (glastuinbouw)

Zwakten

- Beperkte onderzoeksinfrastructuur in regio
- Het cluster kent bescheiden uitgaven aan R&D
- Weinig uitwisseling van kennis
- Gebrek aan interesse personeel voor het cluster

Kansen

- Doorontwikkeling First in Food Zaanstreek
- Multimodaal knooppunt Fresh (waaronder food)
- Imagoverbetering van het cluster
- Beschikbare ruimte voor food in Almere en rest Flevoland
- Bevolking kan zich steeds meer luxe voeding permitteren.
- Voedselschaarste verhoogt de dynamiek

Bedreigingen

- Concurrentie van andere foodregio's, zoals Food Valley, Food Connection Point Helmond, etc.
- Concurrentievermogen ligt onder druk omdat andere landen (VS, Japan, maar ook China & India) opkomen
- Zwaardere concurrentie van niet-EU, lagelonenlanden.

Conclusies uit de SWOT

- Het foodcluster in de Metropoolregio Amsterdam kent een zwaartepunt in Zaanstad met een wereldwijd bekend cacaocluster.
- Handel en logistiek van food is een belangrijke niche in de metropoolregio. Het Food Center Amsterdam maar ook de haven van Amsterdam en de Mainport Schiphol spelen hier een centrale rol in.
- De Metropoolregio Amsterdam kent geen food gerelateerde onderzoeksinfrastructuur

Internationale economische kracht

- Multimodaal knooppunt/gatewayfunctie (haven, luchthaven, weg)
- Internationaal opererende productie-/distributiebedrijven (halffabricaten, logistieke dienstverleners, retail)
- Toegankelijkheid tot internationaal hoogwaardige kennis
- Netwerkvorming van belangrijke spelers (First in Food)

Ambities

- Uitbouwen en profileren van de Metropoolregio als nationaal en internationaal erkende, innovatieve en duurzame foodregio
- Versterken van samenwerking tussen bedrijven in de keten

Actielijnen

Kennis & innovatie

- Stimulering van gezamenlijke innovatieprojecten via o.a. Food Innovation Labs (House of Foods) en Rural parks (retail- en leisure-complexen met duurzaam, regionaal geproduceerd voedsel)

Onderwijs & arbeidsmarkt

- Versterking van het onderwijsaanbod in food en gerelateerde vakken (technisch, logistiek, sales)
- Imagoverbetering van het foodcluster voor scholieren/studenten en startende werknemers op MBO- en HBO-niveau

Promotie, acquisitie & export

- Metropoolregio Amsterdam meer als Foodregio op de kaart zetten
- Marketing van duurzame concepten rond foodproductie, handel en logistiek
- Acquisitie van kennisintensieve internationale bedrijven in de foodketen (zie onderstaande box)
- Opbouwen van netwerk van internationaal opererende bedrijven (exportcircle)

Acquisitiestrategie First in Food

De Metropoolregio kent een sterke foodsector met een zwaartepunt in de Zaanstreek. Om dit cluster te behouden en verder te ontwikkelen is vijf jaar geleden gestart met Zaanstreek First in Food, een stimuleringsprogramma voor de voedingsmiddelenindustrie. Onderdeel hiervan is de inzet om tenminste vijf nieuwe food bedrijven te werven die het economisch belang van het cluster verder versterken en de structuur van het cluster vernieuwen. In opdracht van KvK Amsterdam is in kaart gebracht wat de kansrijke doelgroepen zijn. Het betreft vooral middelgrote groeiende food bedrijven in niche-markten, bedrijven die behoren tot het cacaocluster en activiteiten van multinationale ondernemingen die al in de Zaanstreek zijn gevestigd. De acquisitie wordt nu opgepakt door in overleg met regionale en landelijke acquisitieorganisaties een foodacquisiteur aan te stellen.

Ruimte & bereikbaarheid

- Optimaliseren van multimodale bereikbaarheid (schip, spoor, lucht, weg)
- Identificeren van zoeklocaties voor food-complexen/rural parks (productie- en distributiecentra voor B2B, B2C, en/of locatie van kennisinstellingen)

Governance

- Vormen van een samenwerkingsverband in de Metropoolregio naar het model van Zaanstreek First in Food

2.8 Flowers

Inleiding

- Mede dankzij het unieke veilingstelsel en de hoogwaardige logistieke afhandeling heeft Nederland (m.n. de Metropoolregio/Greenport Aalsmeer) zich ontwikkeld tot wereldwijd belangrijk productie- en regie-/doorvoerland op het gebied van snijbloemen, potplanten, bloembollen en uitgangsmateriaal. De afgelopen decennia is de export gestaag gegroeid, de sourcing meer wereldwijd geworden, zijn de afzetkanalen gaan verschuiven doordat grootwinkelketens/inkoopcombinaties steeds meer direct van telers zijn gaan inkopen, is de kennisintensiteit sterk gegroeid en is de roep toegenomen om duurzaam te gaan opereren (d.w.z. energievriendelijk, ruimtelijk efficiënt).

- Medio 2009 omvat het cluster in de Metropoolregio circa 1.500 bedrijven met 14.500 werkzame personen. Ruim de helft is actief in de groothandel van sierproducten en een kwart in de teelt. Greenport Aalsmeer vormt een samenhangend geheel van productie, toelevering, verwerking, distributie, handel en kennis in de sierteelt in Aalsmeer en omgeving. De belangrijkste betrokken partijen zijn verenigd in het platform Flower Mainport Aalsmeer.
- Om de internationaal sterke positie te behouden zet het cluster in op voortdurende innovatie via verbetering van rassen, teelt- en bewaarstechnieken, verslogistiek, intelligente kassen, energie- en waterbesparing, etc.. De arbeidsmarkt heeft vooral behoefte aan MBO-en HBO-opgeleide mensen in teelt, handel en techniek.
- Momenteel beslaat de sierteeltproductie in de Metropoolregio bijna 800 hectare waarbij voor de toekomst o.a. nieuwontwikkeling van 220 ha (PrimAviera), transformatie van 180 ha en herstructurering van 415 ha verouderd glas wordt voorzien (MLT2025).
- Belangrijke randvoorwaarden zijn de bereikbaarheid over de weg, multimodale ontsluiting (naast weg en lucht ook spoor en water) en een ongestoorde logistieke verbinding tussen Aalsmeer en Schiphol.

SWOT-analyse cluster

Sterkten

- Flower Mainport Aalsmeer: krachtig cluster van sierteelt, handel, logistiek en dienstverlening
- Logistieke 'Gateway to Europe'
- Voldoende beschikbare overslagfaciliteiten
- Innovatie en kennis binnen bedrijven
- Toegang/verbindingen met grote Europese afzetmarkt
- Organisatie Greenport Aalsmeer, onderdeel van Greenport Nederland (PPS-verband)

Zwakten

- Bereikbaarheid over weg (congestie)
- Dure en schaarse grond
- Beperkte bestuurlijke aandacht en power
- Geen regiepunt voor kennis en innovatie
- Beperkte samenwerking met Mainport Schiphol en Haven van Amsterdam
- Imagoproblemen
- Kleine thuismarkt
- Traditionele afzetmarkt (West-Europa) stagneert
- Sector is intern gericht

Kansen

- Opkomende markten (bijvoorbeeld Zuid- en Oost-Europa/ Azië, winkelketens en cadeaumarkt)
- Toegevoegde waarde in additionele dienstverlening
- Multimodaal knooppunt fresh (waaronder flowers en food)
- Export van planten (sterkere groei dan snijbloemen)
- ICT-toepassingen, inclusief nieuwe logistieke concepten
- Samenwerking met andere sectoren voor nieuwe concepten (merkbloem)

Bedreigingen

- Meer concurrentie sierteelt van Frankrijk, Australië, Nieuw-Zeeland en Chili
- Steeds meer handel rechtstreeks van (buitenlandse) producent naar afnemer, buiten Nederland/veilingen om
- Verplaatsingen van productie van Nederlandse telers naar het zuidelijk halfrond

Conclusies uit de SWOT

- ❑ Metropoolregio Amsterdam heeft vooraanstaande positie in bloemen-, planten- en bollenteelt
- ❑ Greenport Aalsmeer is het samenhangende geheel van productie, toelevering, verwerking, distributie, kennis, handel en afzet in de sierteelt.
- ❑ De Europese afzetmarkt is groeiende (o.m. door toetredende landen)
- ❑ De concurrentie in de sierteelt neemt toe. o.a. Frankrijk, Australië, Nieuw-Zeeland en Chili zijn landen in opkomst.
- ❑ Bestuurlijke aandacht en regie op het gebied van m.n. kennis en innovatie is beperkt.

Internationale economische kracht

- ❑ Krachtig en omvangrijk cluster van productie, handel, logistiek en regie met belangrijke gatewayfunctie mede dankzij unieke veilingstructuur
- ❑ Innovatief vermogen om snel in te spelen op nieuwe trends en uitdagingen (bijv. energieprijzen, milieudruk en congestie)

Ambities

- ❑ Versterking van de positie van de Metropoolregio als internationaal knooppunt van waaruit wereldwijde productie- en handelsstromen worden geregisseerd
- ❑ Behoud van de mondiale regiefunctie van de sierteeltveredeling

Actielijnen**Kennis & innovatie**

- ❑ Stimulering van gezamenlijke innovatieprojecten van bedrijven en kennisinstellingen, o.a. via dwarsverbanden met de creatieve industrie, duurzaamheid en lifestyle
- ❑ Uitbouwen van het duurzame karakter van productie, handel en transport van flowers
- ❑ Versterking van de onderzoeks- en onderwijsbasis in de regio zelf

Onderwijs & arbeidsmarkt

- ❑ Uitbouw van het onderwijsaanbod, o.a. met Greenport Business School
- ❑ Verbetering van het imago van het cluster voor leerlingen/studenten op MBO- en HBO-niveau
- ❑ Meer instroom van veredelaars

Promotie, acquisitie & export

- ❑ Marketing van binnen MRA ontwikkelde innovatieve, duurzame concepten

Ruimte & bereikbaarheid

- ❑ Verzekeren van voldoende ruimte voor productie-, handels- en logistieke activiteiten, o.a. via herstructurering van verouderde complexen
- ❑ Ontwikkeling van nieuwe logistieke complexen via verbinding van Greenport, Seaport en Airport

Governance

- ❑ Platform Flower Mainport Aalsmeer (FMA) uitbreiden met kennisinstellingen (naast WUR en Wellant)
- ❑ Rol van FMA in Greenport Aalsmeer versterken en beter borgen

Onderzoeksthema's

- ❑ Mogelijkheden voor verdere verduurzaming van cluster

2.9 Internationaal toerisme en congressen

Inleiding

- De Metropoolregio Amsterdam staat op basis van internationale overnachtingen op de 8e plaats in Europa met ruim 8,8 mln gasten, vooral uit Duitsland (2,7 mln), Groot-Britannië (1,6 mln), België (1,1 mln) en USA (1 mln). In Amsterdam vindt 45% van alle overnachtingen in Nederland plaats. Topattracties zijn onder meer de rondvaarten, het Van Gogh- en Rijksmuseum, Artis en het Anne Frankhuis. Van de bezoekers die in Amsterdam verblijven, bezoekt 14% de regio, o.a. de kust, Zuiderzeestadjes en Zaanse Schans. De regio biedt een scala van elkaar aanvullende attracties en faciliteiten waarbij bijvoorbeeld water kan worden benut als verbindende schakel. Segmenten die internationaal groeien zijn stedenreizen, de cruisemarkt en de zakelijke markt. Dankzij de wereldwijde economische recessie is het afgelopen jaar het toerisme afgenomen.
- In 2008 is Amsterdam op de wereldranglijst van internationale congressteden gestegen van de 9e naar de 7e plaats met 89 congressen van tenminste 50 deelnemers.
- Aangezien in bedrijvenstatistieken geen onderscheid naar doelgroepen wordt gemaakt, heeft het aantal vestigingen en arbeidsplaatsen betrekking op zowel Nederlandse als buitenlandse toeristen en congresbezoekers. Het gaat in de Metropoolregio medio 2009 om 12.700 vestigingen, variërend van horeca, verblijfsaccommodatie, musea en theaters, tot reisbemiddeling en transport met in totaal bijna 100.000 werkzame personen.
- Het cluster kent in de regio geen academische onderzoeksinfrastructuur maar wel HBO-lectoraten en -kenniscentra op het gebied van online hospitality, city marketing & leisure management en cultureel erfgoed. Er zijn verschillende relevante HBO- en MBO-opleidingen in MRA. Het cluster kent echter een groot probleem in het behouden van werknemers vanwege afwijkende werktijden, relatief lage salarissen en gebrek aan loopbaanperspectief. Dit leidt o.a. tot een lage servicekwaliteit en innovatiegraad.
- Uit onderzoek blijkt een tekort aan verblijfsaccommodaties en de ambitie is om tot 2015 in de Metropoolregio 15.000 extra hotelkamers te realiseren, waarvan 60% in Amsterdam. Daarnaast is marktruimte voor andere vormen van verblijfsaccommodatie.

SWOT-analyse cluster

Sterkten

- Gastvrij imago
- Divers toeristisch aanbod (nadruk op Amsterdam, aangevuld met breed aanbod in de regio)
- Merk Amsterdam
- Grote naamsbekendheid bij buurlanden en Angelsaksische landen
- Korte reisafstand van Duitsland, België en Verenigd Koninkrijk
- Internationale oriëntatie Nederlander
- Goed lopende congresmarkt

Zwakten

- Geen grootschalige (informatieve) attractie in de regio
- Onvoldoende verblijfsaccommodatie in regio (m.n. hotels) en relatief hoge prijzen
- Te weinig internationale evenementen
- Onvoldoende naamsbekendheid bij opkomende markten (als Azië)
- Te weinig spreiding van congresfaciliteiten in de regio
- Toeristisch cluster bestaat voornamelijk uit kleine ondernemers die weinig innoveren
- Informatie wordt niet voldoende in vreemde talen ten toon gespreid
- OV-bereikbaarheid binnen de regio

Kansen

- Toename cruisetoerisme (steeds meer gezinnen op cruiseschepen)
- Toename congresstoerisme
- Hoge ambities als het gaat om het binnenhalen van grote projecten als de Olympische Spelen
- Toename aandeel stedentrips in Europa; Amsterdam kan zich als sterk merk positioneren binnen regio.
- Meer integrale aanpak, overlap met andere clusters (creatieve industrie, ICT, handel, flowers)
- Inzet op nieuwe doelgroepen waaronder actieve ouderen en bijvoorbeeld de Chinese toerist

- ❑ Water als verbindende schakel in toeristische regionale markt
- ❑ Aandacht nodig voor arbeidsvoorwaarden en carrièreperspectieven om werknemers in de toeristische branches vast te houden.
- ❑ Inzet multimediatoepassingen / toeristische analysemodellen en tools
- ❑ Met project 'MICE meets Metropolis' zakelijk toerisme in MRA nog meer ontwikkelen, incl. nieuwe hotels in en ook buiten Amsterdam
- ❑ Meer systematische acquisitie zakelijk toerisme (congressen, beurzen, e.d.)
- ❑ Spreiden van toeristen over de stadsdelen enerzijds en over de regio anderzijds

Bedreigingen

- ❑ Teruglopende bezoekersaantallen door te weinig hotels/accommodaties ((zakelijke) toeristencapaciteit staat onder druk)
- ❑ Seizoensgebondenheid van cruise- en congresstoerisme
- ❑ Op korte termijn de economische neergang, minder bestedingen
- ❑ Afname hotelovernachtingen

Conclusies uit de SWOT

- ❑ Integrale communicatiestrategie gericht op promotie van de hele Metropoolregio nodig
- ❑ Meer spreiding van het toeristisch aanbod in de regio gewenst, inclusief noodzakelijke randvoorwaarden zoals ontsluiting en accommodaties
- ❑ Invzetten op meer maatwerk van arrangementen die binnen de regio worden aangeboden (regionale accenten), in de lijn van het project "Amsterdam zien, Holland beleven"
- ❑ Sterkere focus op spin-off van zakelijk toerisme (meer congressen, meer faciliteiten en ook combinatiebezoek)
- ❑ Hoge ambities zoals het naar Amsterdam halen van de Olympische Spelen zijn op zich nastrevenswaardig maar inzet op versterking en verbreding van het toeristisch aanbod in de regio (o.a. accommodaties, attracties) blijft nodig.

Internationale economische kracht

- ❑ Metropoolregio behoort tot Top 10 van toeristische bestemmingen binnen Europa en heeft een sterke positie in de congresmarkt
- ❑ Goede internationale bereikbaarheid
- ❑ Goed aanbod (cultuur/verblijfsklimaat) in Amsterdam en de rest van de regio
- ❑ Verworven positie als open minded stad ('merk' Amsterdam)

Ambities

- ❑ Groei van de economische waarde van toerisme in de MRA van € 5 mrd in 2008 tot € 6 mrd in 2015, o.m. via regionale spreiding
- ❑ Vergroting van het marktaandeel in zowel internationaal toerisme als in de congresmarkt
- ❑ Verbeteren van omvang en kwaliteit van toeristisch productaanbod en dienstverlening
- ❑ Meer efficiency en onderlinge samenwerking in de toeristische organisatiestructuur

Actielijnen

Kennis & innovatie

- Gerichte productontwikkeling voor stedentoeisme & congressen (brug tussen praktijk en opleiding/wetenschap)
- Toerisme verbinden met creatieve/culturele industrie, flowers en food ter versterking van het imago
- Vernieuwing in attractie(s) gericht op de (inter)nationale toerist, o.a. door het aantrekken van grootschalige topattracties
- Verbreding van de congresmarkt (niches, businessto-business)
- Professionalisering van de toeristische dienstverlening in de Metropoolregio

Onderwijs & arbeidsmarkt

- Optimale afstemming van aanbod van personeel op de vraag van het cluster
- Gastvrijheid als kerncompetentie bevorderen

Promotie, acquisitie & export

- Ontwikkelen van een Metropolitane marketing- en promotiestrategie
- Aantrekken internationale congressen & evenementen om jaarlijks een attractieve agenda te hebben

Ruimte & bereikbaarheid

- Stimuleren van de interne en externe bereikbaarheid per OV en over water
- Organiseren goede ketenmobiliteit (o.a. P & R) bij toeristische (centrum)locaties
- Uitbreiding en regionale spreiding van de capaciteit van verblijfsaccommodatie (waaronder hotels)
- Accommoderen van thuisbasis van low-cost carriers (o.a. op luchthaven Lelystad)

Governance

- Marketing, promotie en dienstverlening op MRA-schaal
- Gezamenlijke stimulering van productverbetering met bijbehorende beleidsafstemming (o.a. planologisch) op MRA-schaal

Onderzoeksthema's

- Monitoring ontwikkeling en bezoekerswensen in Metropoolregio-verband
- Meten van effecten van internationale bezoekers op andere clusters (o.a. via imago)

Project Clusters & Congressen Metropoolregio Amsterdam

Vanuit de constatering dat aansprekende, internationale congressen bijdragen aan het imago van de regio, heeft de Stadsregio samen met Amsterdam in Business, ATCB en de RAI recentelijk het project 'clusters en congressen' voor een Pieken in de Delta-subsidie ingediend. Via het project zal er gericht acquisitie gevoerd gaan worden op congressen binnen de clusters van de Economische Agenda van PRES. De aanwezige kennis binnen de clusters wordt benut om potentieel relevante congressen te identificeren en succesvol te werven voor de Metropoolregio Amsterdam. Behalve dat deze congressen een bijdrage leveren aan het versterken van het clusterprofiel, is er tegelijkertijd de directe economische bijdrage in termen van congresbestedingen.

2.10 Generieke actielijnen**Kennis en innovatie**

- Stimuleren afstemming/samenwerking tussen kennisinstellingen onderling en tussen kennisinstellingen en bedrijven binnen de Metropoolregio (UvA, VU, HvA, etc.) gericht op versterking van internationaal concurrerende clusters

Onderwijs en arbeidsmarkt

- Afstemming/samenwerking tussen 6 PAO's in Metropoolregio
- Opschaling/regionalisering en verbreding van het takenpakket van Expat Center voor vergemakkelijken wet- en regelgeving en betere dienstverlening voor expats (zie onderstaande box)
- Vergroten van het aanbod en de regionale spreiding van internationale scholen

Expatcenters

Buitenlandse bedrijven en kennis- en arbeidsmigranten die zich in de Metropoolregio Amsterdam willen vestigen, hebben behoefte aan goede informatie over de Nederlandse samenleving. Daarvoor zijn in de Metropoolregio Amsterdam twee expatcentra. Het expatcenter gevestigd in het WTC Amsterdam is een one-stop-shop samen met de IND die klanten bedient vanuit Amsterdam, Haarlemmermeer en Amstelveen en omgeving. Het expatcenter gevestigd in het WTC Almere verstrekt informatie aan buitenlands personeel uit Gooi, Eem- en Flevoland. Voor een adequate dienstverlening worden afspraken tussen beiden expatcentra gemaakt over samenwerking.

Promotie, acquisitie en exportbevordering

- Opschaling van Amsterdam In Business (AIB) tot de hele Metropoolregio
- Opstellen van een marketing- & acquisitieplan voor AIB voor internationale clusters 2010-2014 (zie box)

Strategisch marketingplan Amsterdam in Business 2010-2014

Met de Economische Agenda van de Metropoolregio Amsterdam is een strategisch marketingplan voor de komende jaren opgesteld. Dit plan gaat in op de mogelijkheden voor de marketing & acquisitie van kansrijke marktsegmenten binnen de internationaal onderscheidende clusters zakelijke en financiële dienstverlening, ICT, creatieve industrie, lifesciences, en de internationale hoofdkantoren. Daarbij wordt ingegaan op de meest kansrijke landen van herkomst van aan te trekken bedrijven en de instrumenten waarmee deze bedrijven kunnen worden aangetrokken. Vanaf 2010 zal Amsterdam in Business met dit nieuwe plan gaan werken.

Ruimte en bereikbaarheid

- In Plabekaverband ontwikkelen van kwantitatief en kwalitatief adequaat en flexibel aanbod van werklocaties voor verdere groei van internationale clusters met eventuele ruimtelijke en bereikbaarheidsknelpunten die in gebiedsagenda MIRT kunnen worden ingebracht;
- Bedrijfshuisvesting organiseren vanuit de levenscyclus van ondernemingen, waarbij ruimte is voor doorstroming en opvulling, functiemenging/werken aan huis, tijdelijke huisvesting voor ZZP'ers, etc.;
- Inzet op duurzame vastgoedontwikkeling met zoveel mogelijk herontwikkeling in plaats van nieuwbouw en milieuvriendelijke toepassingen;
- Lobby voor verbetering van de interne en externe bereikbaarheid (weg, spoor, water, lucht).

Governance

- Benchmark van succesvolle clusterontwikkeling in andere regio's (Brainport, Twente, Kopenhagen, etc.)
- Vergroting service en vermindering van de regels en administratieve lasten van bedrijven door landelijke normen en best practices onverkort in te voeren
- Stroomlijning van de uitvoeringscapaciteit van provincies, gemeenten, kennisinstellingen, ondernemersorganisaties en intermediairs in slagvaardige en efficiënte structuren
- Bundeling van lokale, provinciale en nationale fondsen voor structuurversterkende projecten, o.a. via gezamenlijk subsidieloket
- Ontwikkelen van een gezamenlijke lobbystrategie

Onderzoek/monitoring

- Uitvoeren van meerjarige economische verkenningen voor de Metropoolregio (zie box)

Meerjarige economische Verkenningen Metropoolregio Amsterdam

Meten is weten. Maar op dit moment ontbreekt een goed meetinstrument om de economische ontwikkeling in de Metropoolregio in kaart te brengen. Daarom werken de partners in PRES aan een nieuwe opzet daarvan. Deze bestaat enerzijds uit een regionale databank die onderzoek dat ergens in de regio wordt gedaan ook voor andere partijen ontsluit. Daarnaast is monitoring en evaluatie van de ontwikkeling van prioritaire clusters van belang. Bijvoorbeeld in de vorm van een regionale invulling van de Cross Media Monitor voor ICT, nieuwe media en creatieve industrie en een regionale lifesciences monitor. Tot slot is een toekomstverkenning van de regionale economie relevant, naar het voorbeeld van de vroegere Amsterdamse Economische Verkenningen. In mei 2010 wordt een eerste 'proeve' hiervan gepresenteerd. Daarna wordt het onderzoek verder uitgebouwd. Aan de hand van het onderzoek kan de Economische Agenda van PRES steeds worden geactualiseerd en bijgesteld.

3 Uitvoering Economische Agenda

De belangrijkste uitgangspunten bij de uitvoering van deze Economische Agenda zijn:

- De agenda is bedoeld om te komen tot een meer integrale, programmatische aanpak om de Metropoolregio Amsterdam verder te ontwikkelen tot één van de belangrijkste Global Business Gateways in Europa.
- De agenda vormt de gezamenlijke propositie van het Platform Regionaal Economische Structuur (PRES) van de Metropoolregio Amsterdam – met de gemeenten in de regio, provincies Noord-Holland en Flevoland en de Kamers van Koophandel van Amsterdam en Gooi-, Eem- en Flevoland als leden - aan bedrijfsleven, kennisinstellingen en intermediaire organisaties in de regio en betrokken departementen (m.n. het Ministerie van Economische Zaken).
- Het Bestuurlijk Overleg (BO) PRES neemt de verantwoordelijkheid voor de uitvoering en monitoring van deze Economische Agenda.
- Om de slagkracht en efficiëntie in de uitvoering te vergroten zet het BO PRES in op:
  - Het versterken van de regie op de regionaal-economische ontwikkeling via vernieuwde governance structuren
  - Het stroomlijnen van de bij provincies, gemeenten, kennisinstellingen en intermediaire organisaties beschikbare uitvoeringscapaciteit
  - Het bundelen van bestaande en nieuw te verwerven financieringsstromen op lokaal, provinciaal en nationaal niveau
- Deze agenda wordt de komende jaren verder uitgewerkt door:
  - per internationaal cluster samen met betrokken ondernemers, kennisinstellingen, overheden en uitvoeringsorganisaties voor medio 2010 een concreet uitvoeringsprogramma te ontwikkelen met bijbehorende organisatie en financiering
  - daarbij alert te zijn op cross-overs tussen clusters die tot vernieuwing en extra profilering kunnen leiden
- Ondanks de neiging om tijdens een economische recessie vooral op de uitgaven te letten geeft de recessie juist aanleiding om de financiële inzet op economische stimulering (inclusief innovatie, onderwijs, promotie & acquisitie en ruimtelijke randvoorwaarden) niet te verminderen

